

Förstärkt uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken (S 2024:02)

Särskild utredare: Agneta Karlsson, generaldirektör TLV

Sekreterare: Hanna Mühlrad, Maria Renström, Ellen Wolff och Mimmi Åström

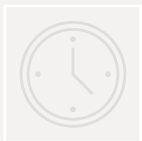
Uppdrag, sammanfattning

Föreslå ett kompletterande hälsoekonomiskt ramverk för att stärka uppföljningen och utvärderingen av folkhälsopolitiken

Utvärdera effekterna av alkoholpolitikens olika styrmedel och bedöma hur väl dessa har uppfyllt sitt syfte

Uppdraget ska redovisas senast den 30 januari 2026

Kort om vårt arbete: Dialoger, kunskapsinhämtning och kunskapsgenerering

Expertgruppen

Folkhälsomyndigheten, SBU,
SoS, TLV, Livsmedelsverket,
Vårdanalys, CAN, GU,
sakkunniga från
departementen

Dialoger med
myndigheter och
utredningar

Dialoger med
andra berörda
aktörer

Konferenser och
workshops

Analyser och
kartläggningar

Kvalitetssäkring
av resultat med
experter

Uppdraget om ett hälsoekonomiskt ramverk

Mål för folkhälsopolitiken: En god och jämlik hälsa i befolkningen

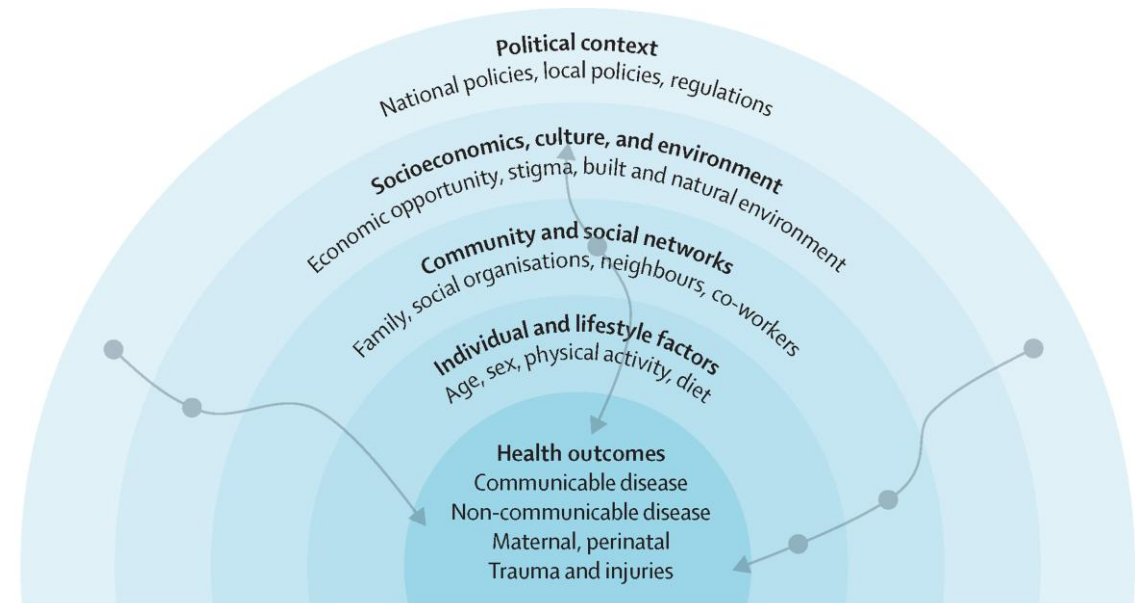

- Samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i befolkningen
 - Sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation
- Åtta målområden som speglar folkhälsopolitikens breda och sektorsövergripande karaktär
- Det finns stora skillnader i hälsa mellan olika grupper i vårt samhälle
 - Det kan handla om bostadsort, ålder, kön, födelseland med mera

Hur kan vi minska de påverkbara hälsoklyftorna?

- För att nå det folkhälsopolitiska målet krävs ändamålsenliga och kostnadseffektiva insatser
- Hälsoekonomiska analyser kan bidra till att identifiera insatser som ger mest nytta för pengarna
- Hälsoekonomi handlar inte om att spara pengar utan om att använda de resurser som finns på det mest effektiva sättet

→ **Utredningens syfte är att föreslå ett hälsoekonomiskt ramverk som bidrar till en mer effektiv folkhälsopolitik**

Källa: Social determinants of health: the need for data science methods and capacity
Chunara, Rumi et al. The Lancet Digital Health, Volume 6, Issue 4, e235 - e237

Ex-ante och ex-post utvärderingar av folkhälsopolitiken är viktiga beslutsunderlag

Inför ett investeringsbeslut behöver vi kunna bedöma om de förväntade kostnaderna är rimliga i relation till de förväntade effekterna

Beslutsunderlag för att ta ställning till om en insats bör genomföras

Vi behöver även utvärdera om de resurser som har lagts på redan genomförda insatser har varit rimliga i förhållande till de effekter som uppstått

Beslutsunderlag för att ta ställning till om insatsen bör fortsätta eller justeras

Detta synliggör värdet av att investera i folkhälsan

Det hälsoekonomiska ramverkets ändamål och syften

- Baserat på det övergripande folkhälsopolitiska målet och de åtta målområdena, skapa förutsättningar för att kunna:
 - följa utvecklingen av ohälsa i befolkningen och hur den är fördelad mellan olika grupper
 - skatta vilka samhällskostnader som ohälsa ger upphov till och hur dessa kostnader förväntas utvecklas över tid
 - öka kunskapen om vilka folkhälsoinsatser som är effektiva i att stävja ohälsa i befolkningen
- Eftersom jämlikhet är en grundläggande princip i den nationella folkhälsopolitiken är fördelningsaspekter av folkhälsopolitiken i fokus

Mer om utredningens arbete

För att främja arbetet med ekonomiska analyser på folkhälsoområdet utreder vi följande

- ✓ Datatillgång och databehov
- ✓ Metodologiska utmaningar och överväganden
- ✓ Metoder för att utveckla jämförbara skattningar av samhällskostnader kopplade till riskfaktorer för ohälsa
- ✓ Samverkan och samordning
- ✓ Ansvarsfördelning
- ✓ Kommunikation, spridning och nyttiggörande

Utmaningarna för ett hälsoekonomiskt ramverk på folkhälsoområdet

- Effekter visar sig ofta först efter lång tid
- Avsaknad av enhetligt mått på hälsa
- Insatser finansieras ofta av en aktör medan nyttan uppstår i en annan sektor
- Folkhälsomål kan hamna i konflikt med andra samhällsmål
- Folkhälsoarbete kräver sektorsövergripande samverkan → implementering och utvärdering

Utmaning i att jämföra kostnadseffektivitet i insatser mellan olika sektorer

Olika typer av folkhälsointerventioner				
Sektorer som påverkas i samhället		Primärt inriktad på hälsa (exempelvis ADHD-behandling, rökstopp)	Primärt inriktad på hälsa och andra effekter (exempelvis alkoholprevention)	Primärt inriktad på andra effekter än hälsa (exempelvis prevention gängkriminalitet)
	Rättsväsendet Sektorspecifika utfall Kostnader för rättsväsendet			
	Utbildning Sektorspecifika utfall Kostnader i utbildningssektorn			
	Privat konsumtion Primärt utfall förändrade konsumtionsmöjligheter			
	Sjukvård Primärt utfall hälsa (QALYs) Hälso- och sjukvårds-kostnader			

Henriksson & Svensson (2025)

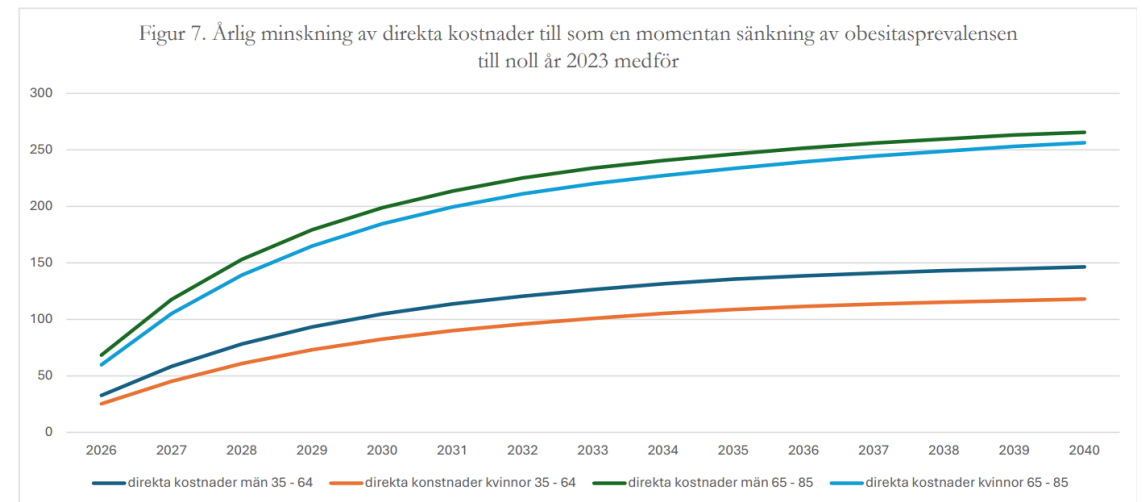
Utmaningarna för ett hälsoekonomiskt ramverk på folkhälsoområdet

- Vi har samlat forskare och experter att författa en antologi om metodologiska utmaningar och överväganden specifika för ekonomiska utvärderingar av folkhälsoinsatser
 - Martin Henriksson (LiU) och Mikael Svensson (GU)
 - Inna Feldman (UU) och Anders Forslund (IFAU)
 - Ellen Wolff (TLV) och Egill Jonssn Bachmann (Fohm)
 - Lars Sandman (LiU)
 - Gawain Heckley (LU) och Ulf Gerdtham (LU)

Metoder för jämförbar uppföljning

- En annan utmaning är att utveckla metoder för jämförbar och systematisk uppföljning av samhällskostnader relaterade till ohälsa
- Kristian Bolin (GU) har på uppdrag av utredningen, tillsammans med Folkhälsomyndigheten, genomfört en nollmätning av de samhällsekonomiska kostnaderna för obesitas
 - baserat på simuleringsmodellen NCDsim

Tack för oss!

